

شورای سیاست گذاری حوزه های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

معاونت پژوهش

استان فارس شهر شیراز حوزه علمیه فاطمه الزهرا (سلام الله علیها)

تحقیق پایانی سطح ۲ (کارشناسی)

عنوان:

علل ریا و پیامدهای آن از دیدگاه

آیات و روایات

استاد راهنما:

سرکار خانم زارع

استاد داور:

سرکار خانم فلاح زاده

نکارنده:

آمنه خرم

سال تدوین

۱۳۹۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خدایا...

خدایا سپاسگزارم بابت هر آنچه به من داده ای، همه آنچه
به من عطا فرموده ای. می‌دانم که شایسته اش نیستم اما
قدردانش خواهم بود. این بنده حقیر و ناچیزت که جز خورده
ای گرد و غبار در بیکران هستی تو نیست، در گوشه ای از
دنیایت تو را می‌خواهد. به تو و حکمتت چشم دوخته است.
می‌داند که هیچ نیست و هیچ هم نخواهد بود اما در میانه این
دو هیچ فقط تو را دارد. چگونه تو را مدح گویم که در حد
بضاعت اندک این ذره غبار، حق مطلب ادا گردیده باشد.

خدایا دوستت دارم...

تقدیم به:

امیرالمومنین (علیه السلام) بزرگمرد عالم هستی

و همسر بزرگوارشان حضرت زهرا (سلام الله علیها) و فرزند

بزرگوار ایشان امام حسن مجتبی کریم اهل بیت (علیه السلام)

تقدیر و تشکر:

بی شک شکرگزاری و سپاس، نه تنها در برابر خالق بلکه در برابر مخلوق نیز مطلوب است. چنانچه در روایت معروفی از امام علی بن موسی الرضا (علیه السلام) آمده است: «مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعِمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ؛ کسی که بخشنده نعمت را از میان مخلوقین شکرگزاری نکند، شکر

۱۱. رهنما، زین‌العابدین، تفسیر رهنما، تهران: سازمان اوقاف، ۱۳۷۳.
۱۲. سجادی، جعفر، فرهنگ و معارف اسلامی، ج ۲، تهران: انتشارات دانشگاه تهران: بی تا.
۱۳. سبحانی، جعفر، تفسیر منشور جاوید، ج ۱۴، قم: موسسه امام صادق (علیه السلام)، ۱۳۸۸.
۱۴. شبر، عبدالله، اخلاق، ترجمه کتاب الاخلاق، محمدرضا جباران، چاپ هشتم، قم: انتشارات هجرت، ۱۳۸۱.
۱۵. ضرابی، احمد، نصایح امام خمینی (رحمه الله)، چاپ ششم، مشهد: انتشارات موسسه فرهنگی پیوند با امام (رحمه الله)، ۱۳۹۰.
۱۶. طالقانی، محمود، پرتویی از قرآن، ج ۲، تهران، شرکت سهامی، ۱۳۵۸ ش.
۱۷. طاهری، حبیب الله، درس هائی از اخلاق اسلامی یا آداب سیروسلوک، قم، انتشارات اسلامی، بی تا.
۱۸. _____، نقش باورهای دینی در رفع نگرانی ها، قم، زائر، ۱۳۸۹ ش.
۱۹. طباطبایی، محمد حسین، تفسیر المیزان، ترجمه محمدباقر موسوی همدانی، ج ۱۶، چاپ پنجم، قم: انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۸۸.
۲۰. طبرسی، ابوالفضل بن حسن، ترجمه تفسیر مجمع البیان، ج ۲، علی کرمی، چاپ دوم، تهران: انتشارات فراهانی، ۱۳۷۸.
۲۱. عمید، حسن، فرهنگ عمید، چاپ سی ام، تهران: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۸۴.
۲۲. فهری، احمد، بحثی پیرامون عجب و ریا، چاپ چهارم، تهران: انتشارات نهضت زنان مسلمان، ۱۳۵۹.
۲۳. فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، راه روشن (ترجمه المحجة البيضاء)، ج ۶، مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۷۲ ه.ش.
۲۴. فیض کاشانی، محسن، راه نجات، (ترجمه منهاج النجاة)، رضا رجب زاده، تهران: انتشارات پیام آزادی، بی تا.

۲۵. _____، اخلاق حسنه، محمد باقر ساعدی، چاپ دوم، تهران: انتشارات پیام عدالت، ۱۳۷۵.
۲۶. قرشی بنایی، علی اکبر، قاموس قرآن، ج ۳، چاپ سوم، تهران: انتشارات دارالکتاب الاسلامیه، ۱۴۱۲.
۲۷. قرضاوی، یوسف، نیت و اخلاص، مترجم عمر قادری، بی جا، احسان، ۱۳۹۷.
۲۸. کریمی، جعفر، توحید از دیدگاه آیات و روایات (۲)، تهران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۷۹ ش.
۲۹. کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ترجمه علی اکبر غفاری و محمد آخوندی، ج ۲، چاپ چهارم، تهران: انتشارات دارالکتب الإسلامیه، ۱۴۰۷.
۳۰. نراقی، احمد، معراج السعاده، قم: انتشارات طوبای محبت، ۱۳۸۵.
۳۱. نوروزی، محمد، آسیب شناسی رفتاری انسان از دیدگاه قرآن، چاپ پنجم، قم، بوستان کتاب، ۱۳۹۰.
۳۲. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ترجمه حمیدرضا شیخی، ج ۳، قم، دار الحدیث، ۱۳۷۳، روایت ۴۷۴۸.
۳۳. محمدتقی مصباح یزدی، به سوی او، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (رحمه الله علیه)، ۱۳۸۳.
۳۴. مدرس، محمد باقر، خرد و سپاه او، ج ۱، تهران، انتشارات کلینی، ۱۳۷۲ ش.
۳۵. مصباح یزدی، محمدتقی، پندهای الهی، مترجم کریم سبحانی، چاپ پنجم، قم، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۹۴ ش.
۳۶. مصطفوی، حسن، تفسیر روشن، ج ۲، تهران، مرکز نشر کتاب، ۱۳۸۰.
۳۷. معین، محمد، فرهنگ معین، ج ۱، چاپ دوم، تهران: انتشارات زرین، ۱۳۸۶.
۳۸. مکارم شیرازی، ناصر و همکاران، تفسیر نمونه، ج ۳، چاپ بیست پنجم، تهران: دارالکتب الإسلامیه، ۱۳۸۵ ش.

۳۹. _____، اخلاق در قرآن، ج ۱، قم: مدرسه الإمام علی بن أبی طالب (علیه السلام)، ۱۳۸۵.
۴۰. موسوی خمینی، روح الله، شرح چهل حدیث، چاپ بیست و ششم، قم، انتشارات موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (رحمه الله)، ۱۳۸۰ ش.
۴۱. _____، آداب الصلاة، چاپ هجدهم، تهران: انتشارات مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (رحمه الله)، ۱۳۹۰.
۴۲. _____، تفسیر شواهد قرآنی، تهران: انتشارات تنظیم و نشر آثار امام خمینی (رحمه الله)، ۱۳۸۲.
۴۳. مهدوی کنی، محمدرضا، نقطه های آغاز در اخلاق عملی، چاپ بیست و دوم، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۷.
۴۴. واسعی، محمد، علم و عالم، تهران، موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۸۱.

کتاب عربی

۱. ابن ابی الحدید، عبدالحمید بن هبه الله، شرح ابن ابی الحدید، محمد بن ابوالفضل ابراهیم، ج ۱، قم: انتشارات مکتبه آیت الله المرعشی النجفی، ۱۴۰۴.
۲. ابن ابی فراس، ورام، تنبیه الخواطر، ج ۲، قم: مکتبه الفقیه، بی تا.
۳. ابن حمیری، عبدالله، قرب الاسناد، قم، انتشارات موسسه آل البيت (علیهم السلام)، ۱۴۱۳.
۴. ابن فارس، احمد بن فارس، معجم مقاییس اللغة، عبدالسلام محمد هارون، ج ۲، قم، انتشارات مکتب الاعلام اسلامی، ۱۴۰۴.
۵. ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، جمال الدین میردامادی، ج ۷، چاپ سوم، بیروت: انتشارات دارالفکر، ۱۴۱۵.
۶. بحرانی، هاشم بن سلیمان، البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۵، قم: انتشارات موسسه بعثه، ۱۳۷۴.
۷. تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، غرر الحکم و درر الکلم، ج ۲، چاپ دوم، قم، دار الكتاب الإسلامی، ۱۴۱۰ ق.

۸. الجوهری، اسماعیل بن حمّار، تاج اللغة و صحاح اللغة، احمد بن عبدالغفور عطار، ج ۴، تهران، انتشارات امیری، ۱۳۶۸ش.
۹. حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، محقق موسسه آل بیت (علیه السلام)، ج ۱، قم: موسسه آل بیت (علیه السلام)، ۱۴۰۹ق.
۱۰. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، تحقیق صفوان عدنان داودی، بیروت، دارالعلم، ۱۴۱۲ه.ق.
۱۱. زبیدی، مرتضی، تاج العروس، ج ۱۹، بیروت، دارالفکر، ۱۴۱۴ه.ق.
۱۲. طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۱۰، چاپ سوم، تهران: انتشارات ناصر خسرو، ۱۳۷۲ش.
۱۳. طریحی، فخرالدین بن محمد، مجمع البحرین، احمد شکوری حسینی، ج ۴، تهران: انتشارات مرتضوی، ۱۳۷۵.
۱۴. طوسی، ابوجعفر محمد بن الحسن، التبیان فی تفسیر القرآن، ج ۳، چاپ دوم، بیروت: داراحیاء التراث العربی، بی تا.
۱۵. فراهیدی، خلیل بن احمد، العین، ج ۱، چاپ دوم، قم، انتشارات هجرت، ۱۴۰۹.
۱۶. فیروز آبادی، محمد بن یعقوب، القاموس المحیط، بیروت، داراحیاء التراث العربی، بی تا.
۱۷. فیومی، احمد بن محمد، المصباح المنیر فی غریب الشرح الكبير للرافعی، ج ۱، چاپ دوم، قم، منشورات دار الرضی ۱۴۱۴ه.ق.
۱۸. قرشی، علی اکبر، تفسیر أحسن الحدیث، ج ۱، تهران، بنیاد بعثت، ۱۳۸۸.
۱۹. کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ج ۲، چاپ دوم، تهران: اسلامیه، ۱۳۶۲.
۲۰. مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۷۸، بیروت: موسسه الوفاء، ۱۴۰۳ق.
۲۱. _____، مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۷، چاپ دوم، تهران: انتشارات دار الکتب الإسلامیة، ۱۴۰۴ق.
۲۲. مصطفوی، حسن، التحقیق فی کلمات قرآن، ج ۴، تهران: وزارت فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۸ش.

۲۳. معلوف، لويس، المنجد (عربی - فارسی)، ترجمه محمد بندر ریگی، تهران: ایران، ۱۳۷۴.
۲۴. مغنیه، محمدجواد، التفسیر الکاشف، ج ۲، چاپ دوم، بیروت: دارالعلم للملایین، ۱۹۸۰ م.
۲۵. موسوی خمینی، روح الله، تحریر الوسیله، علی اسلامی، ج ۲، چاپ بیست و یکم، قم: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۴۲۵ هـ.ق.
۲۶. نجفی، محمدحسن، جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام، ج ۲، چاپ هفتم، بیروت: داراحیاء التراث العربی، بی تا.
۲۷. نوری، حسین بن محمد تقی، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، مؤسسه آل البيت (علیهم السلام)، ج ۱، قم: مؤسسه آل البيت (علیهم السلام)، ۱۴۰۸ ق.
۲۸. لیثی واسطی، علی بن محمد، عیون الحکم والمواعظ، قم، دارالحديث، ۱۳۷۶.

مقالات و نشریات

۱. رئیسیان، غلامرضا و عبدالعلی پاکزاد، مقاله مهارت غلبه بر نفس اماره در قرآن، دوره ۴، شماره ۱۲، پاییز ۱۳۹۲.
۲. محسن دهنوی، مقاله مکر و حيله، واحد پژوهش مجمع جهانی صادقیین (علیهم السلام)، ۱۳۹۶.
۳. مقاله یک بحث تطبیقی درباره داستان های قرآن، پرتال جامع علوم انسانی، سال هیجدهم، ۱۳۵۷، ش ۱۲.
۴. مقاله هدایت ها و ارزش ها، ریا و اثرات سوء آن، مجله بشارت، مرداد و شهریور ۱۳۸۹.

سایت ها

۱. زهرا، اجلال گودرزی، ضجه های جهنم از اهل ریا، ۱۳۹۲، ۱۱ صبح، <https://article.tebyan.net>
۲. نحوی، محمد، مقاله ریا در قرآن؛ ریشه ها، پیامدها و راه های درمان، تهران، دانشگاه امام صادق (علیه السلام)، ۷ بعد از ظهر، ۱۳۹۴، <http://rasekhoon.net>
۳. مقاله عوامل ورود در جهنم (دشمنی و مخالفت با خدا و رسول)، دائره المعارف اسلامی طهور، ۱۳۹۷/۶/۱۹، <http://tahoor.com/fa/Mobile/Article>